

ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПОЄДНАНОЇ ВИМОВИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПІСЛЯ НІМЕЦЬКОЇ

Чухно О.А.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди
elchukhno@gmail.com

The article considers the problem of forming pronunciation sub-skills of linking words in connected speech while teaching English as the second foreign language after German to future teachers. The author analyses the peculiarities of pronouncing initial vowel sounds in English in comparison with the German ones and students' native language sounds as well as the role played by the first foreign language in the process of teaching the second foreign language. Taking into account the principles of forming professional phonetic competence in the second foreign language the author offers exercises for forming the sub-skills of linking words at different stages of teaching English pronunciation.

Key words: *English pronunciation, first foreign language, future teachers, linking, professional phonetic competence, second foreign language.*

Процес формування слухо-вимовних навичок майбутніх учителів в англійській мові після німецької зазнає впливу фонетичної системи не тільки рідної мови (РМ), але й першої іноземної (ІМ1). Як результат, в англomовному мовленні студентів з'являються елементи німецького вимовного акценту, що може заважати досягненню комунікативної мети, а в подальшому негативно позначитися на формуванні слухо-вимовних навичок учнів.

Останнім часом у науково-методичній літературі все більше уваги приділяється розгляду фонетичної інтерференції німецької мови, що проявляється в процесі вивчення після неї англійської [2; 3]. Проте, розкриваючи теоретичні аспекти цієї проблеми, вчені не пропонують практичних шляхів її подолання.

З огляду на те, що однією з основних ознак німецького акценту в англomовному мовленні є використання твердого приступу, **мета** нашого дослідження полягає в розробці прийомів, спрямованих на подолання негативного впливу німецької фонетичної системи й формування навичок поєднаної вимови майбутніх учителів у процесі навчання англійської мови після німецької.

Для вирішення поставленої мети вважаємо за необхідне розглянути особливості вимови початкових голосних англійської мови в порівнянні з німецькою та РМ, а також роль ІМ1 у процесі оволодіння майбутніми вчителями навичками поєднаної вимови англійської мови.

Характерною рисою вимови англійських голосних на початку слова є м'який приступ, що виявляється в безпосередньому переході в роботі голосових зв'язок від змикання до вібрації [1, с. 23]. Послідовність м'яких приступів створює “зчеплення”: всередині ритмічної групи кінцеві шумні приголосні, сонорні та голосні поєднуються з початковим голосним наступного складу [1, с. 23], напр.: *Emily's done everything Tom advised* ['emilɪz 'dʌn 'evrɪθɪŋ 'tɒm əd'vaɪzd]. М'який приступ також властивий вимові українських голосних. Проте, на відміну від української мови, в англійській мові на межі слів перед голосним можуть використовуватися додаткові звуки: з'єднуючі [w] після [ʊ; u; aʊ; əʊ], [j] після [i; iː; aɪ; eɪ; ɔɪ] та [r], якщо слово закінчується на -r/te.

У німецькій мові голосні на початку слова або наголошеного складу вимовляються з твердим приступом (*der feste Vokaleinsatz/Neueinsatz*) [1; 4]. Голосові зв'язки перед початком звуку щільно змикаються, із силою опираючись повітрю, що видихається. Їх розмикання супроводжується прориванням. Звук вимовляється більш енергійно, ніж в англійській або українській мовах, із помітним “клацанням” на початку [1, с. 22-23], напр.: *Erika tat alles, was man ihr anriet* ['ʔe:rika 'ta:t 'ʔaləs | 'vas 'man 'ʔi:g 'ʔanri:t].

Проведений аналіз свідчить про наявність у процесі формування навичок поєднаної англійської вимови майбутніх учителів як джерела позитивного перенесення, яким частково виступає РМ, так і джерела інтерферуючого впливу – ІМ1. Утім, як показує практика, на початковому етапі вивчення мови значна кількість студентів під час вимови англійських голосних порушують вимовні норми англійської мови, використовуючи твердий приступ, наприклад: *in April* [ɪn 'ʔeɪprəl], *learn English* [lɜ:n 'ʔɪŋɡlɪʃ]. Отже, ми маємо підстави стверджувати, що в цьому випадку вирішальну роль у формуванні навичок поєднаної вимови відіграє ІМ1.

Сильніший вплив ІМ1 учені пояснюють відмінностями між механізмами оволодіння РМ та ІМ, унаслідок чого при вивченні ІМ2 реактивується механізм вивчення саме ІМ (у нашому випадку ІМ1) [7, с. 36-37]. Більш того, роль ІМ1 зростає за умов її спорідненості з ІМ2 [6]. Відтак, у контексті навчання англійської мови після німецької, що належать до германських мов, вплив останньої є особливо відчутним.

Зважаючи на зазначене вище й ураховуючи запропоновані нами шляхи реалізації принципів навчання майбутніх учителів вимови англійської мови як другої іноземної (ІМ2) [5], представимо приклади завдань, які можуть бути використані під час формування професійно орієнтованих навичок

поєднаної вимови в англійській мові як ІМ2 після німецької, у відповідності до етапів формування професійної фонетичної компетентності в ІМ2 [5].

Етап І. Введення фонетичного матеріалу:

Приклад 1. Listen to the mini-dialogue. Are the underlined words linked or pronounced separately?

Walter: How are you doing? Still looking for a place to live? Share a flat with me!

Rick: That would be excellent!

Приклад 2. Listen to the German and Ukrainian sentences. In which language are the underlined words linked? In which language are the initial vowel sounds pronounced with the glottal stop (ʔ)? Is German or Ukrainian pronunciation similar to English?

German	Ukrainian
1. Das <u>Haus ist groß und</u> gemütlich.	1. У <u>їдальні обідній стіл і</u> стільці.
2. Der <u>Fernseher ist alt.</u>	2. Вони <u>живуть у будинку з онукою.</u>

Приклад 3. Listen and define what sounds link the words:

1. How [...] are you doing? 2. There [...] is a sofa. 3. Come and see [...] all. 4. ...

Приклад 4. Fill in the rules below with one word:

Unlike in German, in English to link words you can use additional sounds:

1) Linking [w] is used when the first word ends in [u:, ʊ, aʊ, əʊ] and the next word begins with a _____ sound, e.g. go^[w]on, how^[w]are you; 2) Linking [j] is used when the first word ends in [i:, ɪ, eɪ, aɪ, ɔɪ] and the next word begins with a _____ sound, e.g. see^[j]all, they^[j]aren't; 3) Linking [r] is used when the first word ends in letters r/re and the next word begins with a _____ sound, e.g. there^[r]is, never^[r]again.

Етап ІІ. Автоматизація дій з новим фонетичним матеріалом на дотекстовому рівні:

Приклад 5. Listen and repeat. Link the words in bold like in Ukrainian:

1. It's a week already. 2. I can't find anything appropriate. 3. What about a sofa? 4...

Приклад 6. Say how long you have been living in your flat (house). Choose from the phrases below:

for a week/ages/eight months/ all my life/a year
since last April/October/the eleventh of August

Етап III. Автоматизація дій студентів з новим фонетичним матеріалом на рівні тексту:

Приклад 7. Listen to Walter describing the room to his friend. Join the words which should be linked with . Fill in linking [w], [r] or [j] where necessary:

The interior is impressive! All the furniture is very old. And your room is very airy. There are a few antique chairs, a sofa and a wardrobe. But what is more important, there is a French window and a large mirror.

Приклад 8. You want to swap houses with a family from England. Describe your house to them using the expressions below. Link the words like in Ukrainian:

My house is in the centre/in the suburbs.

It's about eighty square meters.

There's a garden and a garage. ...

Етап IV. Формування професійних умінь локалізувати й виправляти вимовні помилки в чужому мовленні:

Приклад 9. Step 1. Listen to Ann speaking about her new apartment. Does she have German accent? Why do you think so?

Step 2. Listen again and underline the words which are pronounced by her with the glottal stop:

The apartment's in a new block of flats on the outskirts. There's a lot of space! I have three bedrooms and two modern bathrooms. There's also a balcony with a wonderful view of the park opposite. You can go there and breathe in fresh air!

Step 3. Read the description of Ann's house aloud showing her an example of native-like pronunciation.

Таким чином, на основі аналізу особливостей вимови початкових голосних в англійській мові порівняно з німецькою та РМ, ролі ІМ1 у навчанні ІМ2, а також зважаючи на принципи навчання майбутніх учителів вимови ІМ2, було запропоновано приклади вправ, використання яких, на нашу думку, підвищить ефективність процесу формування навичок поєднаної вимови в англійській мові як ІМ2 після німецької в майбутніх учителів.

Перспективою подальших розвідок є розробка комплексу вправ для формування в майбутніх учителів навичок поєднаної вимови в умовах навчання англійської мови після німецької.

Література

1. Голубев А. П. Сравнительная фонетика английского, немецкого и французского языков: Учеб. пособие для студ. лингв. фак. высш. учеб. заведений / А. П. Голубев, И. Б. Смирнова. – М. : Издательский центр “Академия”, 2005. – 208 с.

2. Колбышева Ю. В. Проявление фонетической интерференции в речи студентов, изучающих английский язык как второй иностранный // Колбышева Ю. В. // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов, 2014. – № 5, ч. 2. – С. 108-110.
3. Миськів В. А. Фонетична інтерференція як методична проблема у процесі вивчення англійської мови після німецької студентами факультету іноземних мов / В.А. Миськів // Наукові записки ТНПУ. Сер.: Педагогіка. – 2011. – № 2. – С. 182–187.
4. Стеріополо О. І. Теоретичні засади фонетики німецької мови. Підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів / Олена Іванівна Стеріополо. – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 320 с.
5. Чухно О. А. Реалізація принципів формування фонетичної компетентності у майбутніх учителів у процесі навчання англійської мови після німецької / О. А. Чухно // Іноземні мови. – 2016. – №4 (88). – С. 51-57.
6. Gass S. M. Second Language Acquisition. An Introductory Course / Susan M. Gass, Larry Selinker. – 3rd ed. – New York, London: Routledge, 2008. – 593 p.
7. Hammarberg B. Roles of L1 and L2 in L3 production and acquisition / [B. Hammarberg] // Cross-linguistic Influence in Third Language Acquisition: Psycholinguistic Perspectives / edited by J. Cenoz, B. Hufeisen & U. Jessner. – Clevedon: Multilingual Matters. – 2001. – P. 21-41.